

משרד העבודה, הרווחה
והשירותים החברתיים

ט' תמוז תשע"ז

03 ביולי 2017

מדינת ישראל משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים לשכת המנהל הכללי

אל: ועדת המכרזים

הנדון: בקשת לאישור התקשרות בפטור ממכרז עם המועצה הלאומית לשלום הילד

האגף למעונות יום מעוניין לקיים המשך השתלמויות לעובדות המעונות יום והמשפחתונים שבפיקוח המשרד לצורך הגברת המודעות של הצוות החינוכי לאיתור וזיהוי ילדים שנפגעים ע"י הוריהם ובני משפחתם וזאת בהמשך לסיכום בוועדה הבין משרדית איתור והגנה אשר התקיימה במשרד הרווחה בנושא. האגף מבקש לצורך זה להמשיך את ההכשרה בנושא זה בשיתוף פעולה עם המועצה הלאומית לשלום הילד אשר מתמחה בתחום זה. ופונים בבקשה לאשר התקשרות בפטור ממכרז עם המועצה הלאומית לשלום הילד כספק יחיד.

יש לציין שבשנים 2011, 2010 התקיימה הכשרה לצוות המעונות בנושא זה ע"י המועצה לשלום הילד. יש צורך לעדכנה לאור הסיכום של וועדת איתור והגנה ולהשלימה על כלל המעונות והמשפחתונים המוכרים. להלן רקע על התוכנית והנימוקים על היות הגוף ספק יחיד: המועצה הלאומית לשלום הילד

המועצה הלאומית לשלום הילד היא הגוף הציבורי המוביל כיום בישראל ביחס לקידום מעמדם וזכויותיהם של ילדים, וביחס למגוון נושאים הנוגעים לשלומם ולרווחתם של ילדים בישראל. המועצה מוערכת ומוכרת כגוף מקצועי על ידי הממשלה וקובעי המדיניות בארץ. לראייה עומדות עשרות שיתופי הפעולה בין המועצה לבין משרדי הממשלה ורשויות המדינה השונות מזה שנים. למשל, מזה כ- 14 שנים מקיימת המועצה בשיתוף ובחסות משרדי ממשלה שונים, ובניהם: המשרד לביטחון פנים, משרד הרווחה, משרד החינוך, משרד הבריאות וכדומה, את כנס באר שבע לשלום הילד, שמטרתו לדון במגוון נושאים הנוגעים לשלומם של ילדי ישראל. כך גם, מזה 22 שנה מפיקה המועצה ביעוץ ובתמיכה של משרדי הממשלה השונים את השנתון הסטטיסטי לשלום הילד בישראל, שבו מאוגדים מגוון של נתונים על מצב הילד בישראל. כמו כן, המועצה לוקחת חלק בוועדות בכנסת בקידום נושאים הנוגעים לילדים. כך למשל, המועצה לשלום הילד הייתה הגוף המפעיל של ועדת רוטלוי, הוועדה לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד והמשפט ויישומם בחקיקה. ברקעה של המועצה עוד שלל של שיתופי פעולה עם ממשלות ישראל לדורותיה.

ייחודה של המועצה הלאומית לשלום הילד היא התמקדותה בהיבט של זכויות הילד, ודרכי טיפול בכל הנושאים הנוגעים לשלומם ורווחתם של ילדים. המועצה היא הגוף הגדול והוותיק מסוגו בארץ העוסק במכלול הנושאים של זכויות הילד, והיא עוסקת כבר מעל 30 שנה בהגנה וקידום הנושא של זכויות הילד בישראל. ייחודה בפעילות כוללת ומקיפה למענם של כל הילדים בישראל ללא סייגים: יהודים וערבים, דתיים וחילוניים, בריאים וחולים, עולים וותיקים, עשירים ועניים. המועצה עוסקת בהגברת המודעות לזכויות קטינים ופועלת כסנגורם של כל הילדים בישראל, ובמיוחד של אלה אשר זכויותיהם נפגעות או ששלומם ורווחתם נמצאים בסיכון. כיום המועצה מהווה מוקד מידע בכל הנוגע לזכויות הילד ומשמשת ככתובת טבעית ונגישה לתלונות הנוגעות לפגיעה בזכויות של קטינים. אחד הנושאים המרכזיים בו מתמחה המועצה הוא הגנה על ילדים בסיכון, שנפגעים בסביבתם הקרובה, ושהזכויות הכי בסיסיות שלהם להגנה, שמירה על שלומם וכבודם נפגעות. בשנים האחרונות המועצה הפעילה בהצלחה רבה מערך זהה של

משרד העבודה, הרווחה
והשירותים החברתיים

מדינת ישראל משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים לשכת המנהל הכללי

השתלמויות בנושא איתור וזיהוי ילדים בסיכון בכל רחבי הארץ, מהצפון הרחוק עד הדרום, בקרב מסגרות שונות לטיפול יום בגיל הרך. אין גוף דומה בארץ שהעביר מערך השתלמויות במסגרת הטבעית של המטפלות לקהל היעד האמור.

שילוב של מערך השתלמויות וקו חם, שיאפשר לשמור על המשך הקשר עם האגף בהטמעת הנושא במעונות היום והמשפחתונים הוא ייחודי ויחיד מסוגו בארץ.

קו חם – על מנת לוודא שהמטפלות תוכלנה ליישם את תכני ההשתלמות בפועל המועצה לשלום הילד תפעיל בהתנדבות קו חירום, זאת כחלק מנציב תלונות הציבור (אומבודסמן) הפועל במועצה מזה שנים. הקו החם החדש יתמקד ויתמחה במענה למטפלות ואנשי חינוך בגיל הרך ביחס לאיתור וזיהוי ילדים בסיכון, כמו גם ביחס לנושאים אחרים הנוגעים לשלוםם ורווחתם של ילדים אלה. המטרה היא לדאוג כי למטפלות תהיה כתובת לפנות אליה כאשר הן מתלבטות וזקוקות להכוונה וסיוע בהליך האיתור והדיווח. הפעלת הקו החם היא חשובה, משום שפעמים רבות לאחר ההשתלמות המטפלות חשות בודדות וחסרות אונים כאשר עליהן לדווח בזמן אמת, הקו החם יאפשר למעשה המשך של הטמעת התכנים בזמן אמת ועל כן יעלה את רמת ההכשרה של המטפלות ויגדיל את הסיכויים ליישום תכני ההשתלמות בפועל. חשוב לציין כי המועצה לשלום הילד היא היחידה בארץ המפעילה אומבודסמן לתלונות על הפרה של זכויות ילדים בישראל, הנציב הוקם ב-1990 והיה מראשוני המוסדות מסוג זה בעולם, קו למטפלות יהיה גם הוא יחיד וראשון מסוגו בישראל. האומבודסמן במועצה משמש ככתובת מרכזית לטיפול בתלונות של ילדים ומבוגרים על פגיעה בזכויות הילד, ומתקבלות בו בכל שנה כ-10,000 פניות של ילדים ומבוגרים הפונים בשמם, במצבים שבהן יש הפרה של זכויות הילד. לא קיים בישראל כיום גוף ייחודי המקבל ומטפל בפניותיהם של הילדים או של מבוגרים בקשר לפגיעה בזכויותיהם של ילדים. הקו החם יופעל מטעם המועצה ובאחריותה, וזאת בהתנדבות מלאה של המועצה.

ב. תאור תכנית ההשתלמות, תכנים והיקפים:

מטרות התוכנית:

המציאות היום יומית בחברה הישראלית מלמדת כי פגיעה בזכויותיהם של ילדים היא מעשה של יום יום. ילדים רבים במדינת ישראל סובלים מהתעללות והזנחה, במיוחד במסגרת המשפחה שלהם. בתקשורת מפרסמים השכם וערב זוועות על הורים ומבוגרים אחרים המכים, מתעללים, מזניחים ומשפילים ילדים קטנים שנתונים תחת אחריותם וסמכותם. מדובר בהתעללות חמורה במיוחד, משום שדווקא הדמויות האחראיות על הילדים: הורים, הורים אומנים, סבא או סבתא, אותן דמויות שאמורות להגן על הילדים, הן אלה שפוגעות בו. יתר על כן, הנתונים מלמדים כי ילדים בגיל הרך חשופים יותר מילדים בוגרים לפגיעה והזנחה, בשל תלותם במבוגרים האחראיים עליהם. למרות מצב זה, רק אחוז קטן מהילדים הסובלים מהתעללות מאותרים, מדווחים לרשויות וזוכים לסיוע, זאת לא פעם בשל חוסר בידע בקרב אנשי המקצוע ומחסומים של פחד וחוסר ביטחון באשר לדרך הנכונה לפעול. לאנשי חינוך בגיל הרך יש תפקיד מרכזי באיתור ילדים אלה, שהרי לא פעם הם אנשי המקצוע היחידים אליהם חשוף הילד ומשפחתו בשנותיו הראשונות לחיים. למטפלת יש קשר ישיר ובלתי אמצעי עם הילד, היא נפגשת עם ילדים יום יום במשך שעות ארוכות, היא רואה אותו לאורך הזמן גדל ומתפתח, היא פוגשת את הוריו פעם ביום לפחות. עבור הילדים המטפלות הן המומחיות, כי שהרי הן הדמויות הקרובות אליהם, הם לא מכירים אנשי מקצוע כמו עובדים סוציאליים או פסיכולוגים. מכאן שלאנשי חינוך בגיל הרך יש תפקיד חשוב ומשמעותי באיתור ילדים בגיל הרך.

התוכנית המוצעת להלן מבקשת להכשיר מטפלות בגיל הרך לאתר ולזהות ילדים בסיכון נפגעי התעללות והזנחה. התוכנית מורכבת ממערך השתלמויות שבמהלכו המטפלות רוכשות ידע וכלים שבאמצעותם ניתן לזהות ילדים בסיכון ולפעול בהתאם מול רשויות הרווחה והחוק. במהלך ההשתלמות המטפלות יחשפו

משרד העבודה, הרווחה
והשירותים החברתיים

מדינת ישראל משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים לשכת המנהל הכללי

לתכנים שונים הנוגעים לשלומם ורווחתם של ילדים בגיל הרך בישראל, למעמד הילד וזכויות הילד בחברה, ולמצבים בהם מתרחשת הפרה הבוטה של זכויות אלה כאשר ילד נפגע מהתעללות והזנחה בתוך משפחתו. המטרה היא לעלות את המודעות של המטפלות למשמעות ולהשלכות של תופעת התעללות בילדים, לחשיבות שבאיתור ילדים אלה ודיווח עליהם לגורמים הרלוונטיים, כמו גם לתפקיד החיוני שלהם במשימה זו. יובהר כי האגף בדק היתכנות קבלת השירות מחברת ת.ל.ם והסתבר כי גוף זה לא עסק בעבר ואינו מתמחה במסגרות לגיך הרך לידה עד 3.

מלבד חברת ת.ל.ם האגף לא מכיר גופים אחרים אשר קיים אצלם הידע והשילוב בין תחום מסגרות לגיך הרך + איתור ילדים בסיכון עפ"י הפרמטרים של ועדת "וינטר" (משרד הרווחה)
מבנה התוכנית:

התוכנית מורכבת מהשתלמות, קו חם ומחקר הערכה אקדמי, כפי שיפורט להלן:
מערך השתלמויות - התוכנית מורכבת ממערך השתלמויות לאנשי חינוך בגיל הרך במסגרות שונות: מעונות יום, מעונות רב תכליתיים, משפחתונים וצהרונים. כל השתלמות בנויה מ 6 מפגשים ומיועדת ל 25 מטפלות. ההשתלמות נוגעת בנושאים הבאים: זכויות הילד ומעמד הילד בחברה, התעללות בילדים על סוגיה (התעללות פיזית, ענישה פיזית, טלטול תינוקות, התעללות רגשית, הזנחה והתעללות מינית), השלכותיה והסימנים לזיהויה, כמו כן לומדות המטפלות את החובה המוסרית והמשפטית הטמונה בחובת הדיווח, את חשיבותו ואופן יישומה, המטפלות לומדות למי עליהן לפנות במצב של חשד שיש ילד בסיכון במסגרת שלהן, מי הם הגורמים הרלוונטיים אליהם יש לפנות ומה הם הצעדים הנכונים לפעולה. המטפלות יחשפו למושגים ורעיונות מרכזיים בתחום, ויעברו היכרות עם המערכת הסוציאלית והמשפטית: פקידי סעד, משטרה, חוקרי ילדים, דיבוב ילדים, התייעצות וכדומה. המטרה היא להקנות למטפלות ידע משפטי וסוציאלי רלוונטי כמו גם לשפר את ביטחונן העצמי ולהעצים אותן על מנת לחזק את יכולתן לדווח במקרה של חשד להתעללות בילד. בסוף ההשתלמות יקבלו המשתתפות ערכת חומרים מטעם המועצה בנושאי הקורס.

עלות הפרוייקט 852,000 ש"ח תקנה תקציבית 36.41.01.05

בברכה

אמיר מדינה
מנהל אגף בכיר למעונות יום ומשפחתונים

אמיר מדינה
מנהל אגף בכיר למעונות יום ומשפחתונים
(בחסות תפקיד)